

JEŽIŠ, PODOBNE AKO ELIÁŠ A ELIZEUS, BOL POSLANÝ NIELEN PRE ŽIDOV

biblický komentár otca Alberta Maggi, OSM, zdroj: www.studibiblici.it, video [TU](#)

Lk 4, 21-30

Ježiš v nazaretskej synagóge začal hovoriť: „Dnes sa splnilo toto Písmo, ktoré ste práve počuli.“

Všetci mu prisviedčali a divili sa milým slovám, čo vychádzali z jeho úst, a hovorili: „Vari to nie je Jozefov syn?“

On im vrazil: „Akiste mi pripomeniete príslovie: Lekár, lieč sám seba! Počuli sme, čo všetko sa stalo v Kafarnaume; urob to aj tu, vo svojej vlasti.“

A dodal: „Veru, hovorím vám: Ani jeden prorok nie je vzácny vo svojej vlasti. Ale vravím vám pravdu: Mnoho vdov bolo v Izraeli za dní Eliáša, keď sa zavrelo nebo na tri roky a šesť mesiacov a nastal veľký hlad po celej krajine. A ani k jednej z nich nebol poslaný Eliáš, iba k onej vdove do Sarepty v Sidone. A mnoho malomocných bolo v Izraeli za proroka Elizea, a ani jeden z nich nebol očistený, iba Sýrčan Náman.“

Keď to počuli, všetkých v synagóge zachvátil hnev. Vstali, vyhnali ho z mesta a viedli ho až na zráz vrchu, na ktorom bolo ich mesto postavené, a odtiaľ ho chceli zhodiť. Ale on prešiel pomedzi nich a odišiel.

Štvrtá kapitola Lukášovho Evanjelia, kde Ježiš po prvý krát vystupuje v synagóge, je bohužiaľ rozdelená pre liturgiu dvoch nedelí, a tým je ochudobnená o pátos a o emotívny náboj.

Tu je druhá časť. Ježiš hlásal Božie slovo, rozprával o prorokovi Izaiášovi, ale nehovoril o pomste voči pohanom, a evanjelista píše, že **“oči všetkých v synagóge sa upreli na neho.”** Vládne tu teda atmosféra veľkého napätia.

Evanjelista teda píše, **“všetci mu prisviedčali”**. Sloveso “prisviedčať”, v gréčtine *martireo*, čo znamená **“svedčiť, vydávať svedectvo”**, môže mať na základe kontextu dvojaký význam: svedectvo v prospech niečoho, alebo svedectvo proti niečomu. Rovnakú písomnú formu nachádzame napríklad v 23. kapitole Matúšovho evanjelia, verš 31, kde sa Ježiš obracia na zákonníkov a farizejov, a hovorí **“A tak si sami svedčíte”** proti sebe. Aj v tomto úryvku teda výraz **“všetci mu prisviedčali”** nemá pozitívny význam, ale ho skôr treba preložiť ako **“a všetci boli proti nemu”**. Boli proti nemu preto, že Ježiš nečítal stať dňa, a aj preto, že Ježiš scenzúroval proroka Izaiáša v tej časti, kde sa hovorí o nenávisti voči pohanom.

Všetci teda boli proti nemu, **“a divili sa”**, rozhorčovali sa nad **“slovami milosti”**. Vo verši, ktorým sa končí predchádzajúca časť Evanjelia, Ježiš ohlasuje Pánov milostivý rok. Ježiš naďalej hovorí o milosti, čiže o oslobodení v Ježišovi, ktoré je určené pre celé ľudstvo, nie je výlučným právom iba istého národa, ale týka sa aj pohanov. A práve toto Nazaretčania nedokážu prijať.

Boli teda rozhorčení z **“milých slov, čo vychádzali z jeho úst, a hovorili: „Vari to nie je Jozefov syn?“**. Nespochybnujú meno Ježišovho otca, či je Jozef jeho otcom, evanjelista píše, **“a mysleli si, že je synom Jozefa”**. V židovskom svete je **“synom”** ten, kto sa podobá otcovi správaním, myšlienkami. Ježiš sa však otcovi nepodobá v ničom.

Evanjelista nám teda naznačuje, že aj Jozef zdieľal nacionalistické ideály obyvateľov Nazareta. Zoči voči zúrivej reakcii všetkých prítomných v synagóge, sa Ježiš nielen že nesnaží o nápravu, ale dokonca rozjatrúje ranu. A to tým, že cituje dva príbehy, ktorými sa tradícia Izraela radšej príliš nezaoberala, a kde Boh zasahuje v prospech pohanov. A to bolo neúnosné.

A tak pokračuje a hovorí: **„Akiste mi pripomeniete príslovie: Lekár, lieč sám seba!“** Je to ozvena toho, čo povedia Ježišovi, keď bude na kríži: **„Iných zachraňoval, nech zachráni aj seba“**.

“Počuli sme, čo všetko sa stalo v Kafarnaume”, evanjelista používa pohrdavý výraz, pretože Kafarnaum bolo hraničné mesto a jeho obyvatelia boli zmiešaní s pohanmi, a praví Nazaretčania ním pohrdali, **“urob to aj tu, vo svojej vlasti!“**

“A dodal: „Veru, hovorím vám: Ani jeden prorok nie je vzácný vo svojej vlasti.” Vlast' tu predstavuje miesto tradície, miesto náboženských ideálov, a keď prorok vykladá a ohlasuje Božiu vôľu, ktorá predstavuje niečo nové, ktorá sa týka prítomnosti, je vždy odmietnutý. A ako sme už spomínali, Ježiš tu rozjatrúje rany, a cituje dva príbehy.

Prvý sa týka obdobia hladomoru v Izraeli za čias Eliáša: ku komu išiel Eliáš, Bohom poslaný prorok? Ku niekomu v Izraeli? Nie, **“išiel k vdove do Sarepta v Sidone”**, aktuálny Libanon. Božie konanie je teda aj pre pohanov. Druhý sa týka pliahy malomocenstva, kde Ježiš cituje **“v Izraeli boli mnohí malomocní v čase proroka Eliáša, no nik z nich nebol očistený, iba Sýrčan Náman.”**

A teda aj tieto pohanské národy, historickí nepriatelia Izraela, sú požehnaní Pánom, lebo Boh nikoho nezvýhodňuje, jeho láska je pre celé ľudstvo. Toto citovanie Eliáša a Elizeja, dvoch prorokov, ktorí konali v prospech pohanov, je poslednou kvapkou v preplnenom pohári.

“Keď to počuli, všetkých...”, to sú tí z 22. verša, čo boli proti nemu, **“zachvátil hnev”** doslova **“vzkypeli”**.

“Vstali, vyhnali ho z mesta” – **“mimo mesta”**, čo je miesto popráv, kde bol Ježiš zabitý, za múrmi Jeruzalema; aj Štefan, prvý mučeník, bude usmrtený mimo mesta... **“a viedli ho až na zráz vrchu, na ktorom bolo ich mesto postavené”**. Mesto postavené na vrchu bol Jeruzalem, na vrchu Sion, evanjelista tu teda spája Nazaret a Jeruzalem, prvý pokus o zabitie Ježiša a mesto, kde bude trest smrti vykonaný.

„A odtiaľ ho chceli zhodiť”. Ježiš po prvý krát vstupuje do synagógy, a jeho posolstvo o univerzálnej Božej láske, ktorá sa netýka len privilegovaného národa, ale celého ľudstva, naráža na odpor, stretá sa s hnevom, ba dokonca s násilím.

„ Ale on prešiel pomedzi nich”, symbolický obraz, ktorý zobrazuje Ježišovo vzkriesenie, zabijú ho, ale on pokračuje vo svojej existencii, **“a odišiel”**. Odvrhnutý Izraelom, Ježiš potom ponúkne svoje posolstvo lásky aj pohanským národom.

Preklad: Peter Sloboda a Zuzana Černá